

AZ INFORMÁCIÓS FORRADALOM ÉS AZ ISKOLAI ROVARGYŰJTEMÉNY

Pályamunka a XL. Magyar Rovarászati Napok felhívására

„Rovartani témájú dolgozat” tárgykörben.

Bevezetés

Az iskolai rovargyűjtemény a biológia szertár része, hagyományos feladata kettős:

- egyrészt segítség a tanárnak felkészülni a tananyag előadásához;
- másrészt bemutatható általa a tananyaghoz kapcsolódó rovarok valós mérete, alaki jellemzői, színe, formája, speciális jellemzői.

Jelen digitális korunkban, mikor az információkhoz – legyen az tudományos, ismeretterjesztő, oktatási – való hozzáférés gyakorlatilag korlátlan és általános, amikor az internet jóvoltából az egész világot behozhatjuk telefonunkra, tabletre, pc-re, át kell értékelnünk az iskolai felhasználásra összeállítandó gyűjtemény indokoltságát, eddigi formájában és tartalmában való használhatóságát.

Indokolt, szükséges, van-e gyakorlati felhasználási igény egy szertári rovargyűjteményre?

A modern társadalmak – így nálunk is – városiasodnak. A lakók, akár nagy-, akár kistelepülésen élnek, egyre inkább elszakadnak a körülöttük lévő természettől. Az épített környezet válik természetes közegükké, ebben nőnek fel az új nemzedékek, amelyek tagjai a természetet mint érdekes, meglepetésekkel teli világgént fogják fel, amit lehet élvezni, értékeit lehet pazarolni, felhasználni.

Az iskola kell, hogy felvállalja a természeti értékeknek a fiatalokkal való megismertetését. Amit óvnunk kell, megmenteni a tudatlanságból, anyagi érdekből, közömbösségből eredő pusztítástól. Ilyen szempontból - van szerepe továbbra is az iskolai rovargyűjteménynek, vagy a rovarvilág más módon történő bemutatásának. Csak azt tudjuk megvédeni, amit ismerünk.

Mit várhatunk el egy modernebb rovargyűjteménytől?

A hagyományos gyűjtemény úgy tartalmazza a preparált rovarokat, hogy a szükséges információk a rovar alá tűzött cédulákon találhatóak. Ezek: latin és ha van, magyar név, a gyűjtés ideje, helye, a gyűjtő, esetleg a határozó személyneve. Ezekhez az információkhoz a gyűjtődoboz kinyitása nélkül nehézkes a hozzáférés. A tanár jobb esetben inkább az interneten keresztül gyűjti be a diákjaival közölni kívánt ismereteket, és *esetleg* ad útmutatás ezen ismeretek eléréséhez.

A gyűjtemény a szertárban kap helyet, kezelése, hordozása nehézkes, karbantartása, gondozása bonyolult és szakértelmet igényel, értékmegőrző tárolása feltételekhez kötött.

A diákok szempontjából csak illusztráció a tananyaghoz, - általa be tudja azonosítani azokat a rovarokat, amelyekkel még városi környezetben is találkozhat, és kirándulás, nyaralás alkalmával már találkozott. Itt a hagyományos feladata a gyűjteménynek változatlan, és még kiegészülhet, ha a könnyen elérhető internet segítségével a rovarról több ismerethez jut.

Ebben a megközelítésben mind a tanár, mind a diák érdekében van létjogosultsága egy új szemléletű iskolai rovargyűjtemény kialakításának, amely a tudományosság helyett a tájékoztatást

vállalja, a természet - ezen belül a rovarvilág - változatosságát, értékeit, hasznosságát, megóvásának szükségességét emeli ki.

Mi jellemezhet egy modern rovargyűjteményt?

- a rovarok azonosítására elegendő a latin és magyar név, valamint a gyűjtés helye;
- a gyűjtemény legyen tematikus, hogy életszerű legyen a rovarok megismerése. Ilyen tematikus gyűjtemény pl. a kert, az erdő, a gyümölcsös, a mező, a szántó, a vízpart stb. rovarai közül bemutató, vagy (az ember szempontjából) hasznos vagy káros rovarok képviselőit, vagy egy-egy olyan rovarcsaládba tartozó rovarokat tartalmazó gyűjtemény, mely családba tartozó fajok egyedei naponta kerülnek elénk környezetünkben, és még sok más, az oktatási céllal összekapcsolható egyedi tematikájú gyűjtemény;
- a gyűjtemény mellé kapjon a tanár egy rövid, a dobozban beazonosítható módon elhelyezett rovarokról csak az azonosító adatokat tartalmazó leírást, aminek alapján a rendelkezésére álló információs csatornákon begyűjtött további adatokkal fel tud készülni előadására;
- a gyűjtemény dobozmérete ne haladja meg a 40x30x6 cm befoglaló méretet a könnyű kezelhetőség érdekében, és üvegezett tetővel rendelkezzen;
- napfénytől, nedvességtől kellően védett helyen a diákok által korlátozás nélkül hozzáférhető módon, akár falon, akár vitrinben kiállítható legyen állandó bemutatás céljából;
- mintát mutasson a tanulóknak rovargyűjtemény közösen vagy egyénileg történő összeállításához, tanári segédlet mellett;
- a diákok önállóan további ismeretekhez juthatnak az internet használatával, és tanári útmutatással elmélyíthetik tudásukat e témakörben.

Természetesen, mint minden eszközt, ezt is gondozni, karbantartani kell, ami rendszeres folyamatos ellenőrzést, a szükség szerinti tisztítást, javítást, felújítást jelent.

Új megjelenési forma

Naponta jelennek meg új termékek, technikai alkotások, melyek felhasználhatók az oktatásban is. Ilyen új megoldásként értékelem a kereskedelemben beszerezhető, víztiszta átlátszó anyagból készülő, jól záródó dobozokat, melyek lehetővé teszik alkalmas módon egy-egy preparált rovar bemutatását. A gyűjteménnyel szemben előnye, hogy a felkínált listából kiválasztott, egyes rovarokat lehet általa szemléltető eszközként a tanítás során használni. Kézbe adható, a rovar kellően védett, közvetlenül és minden oldalról megnézhető, ugyanakkor tartalmazza az azonosító adatokat is. Kezelése, tárolása, pótlása egyszerű, karbantartást nem igényel.

Melléletek

Az **I. melléklet** egy – a felsorolt követelményeket kielégítő – általános tematikájú rovargyűjtemény, az alapvető információkat tartalmazó leírással és fotóval.

Ez a gyűjtemény bemutató célú. A rovarok elrendezése, sorrendje semmi mást nem szolgál, mint hogy felkeltse a diákokban a rovarok iránti érdeklődést, szemléltető eszközként szolgál a tananyaghoz. A dobozhoz mellékelte leírás célja, hogy a tanár el tudja helyezni az élővilágban a

rovarok helyét, kapjon információt azok rendszerbeni besorolásáról, és begyűjthesse saját gyakorlata szerint az egy-egy, a gyűjteményben található rovarhoz tartozó ismereteket.

A gyűjteményhez mellékelte tájékoztatás nem azt tételezi fel, hogy a biológiát tanító tanár nem tanulta, nem ismeri a rendszert, a nevezéktant stb. csupán segédeszközt ad a tanári munka hatékony elvégzéséhez.

A melléklet egy borító oldalból, négy általános tájékoztatót tartalmazó számozott oldalból, három, csak a hozzá tartozó gyűjteményre vonatkozó számozott oldalból és egy fotóból áll.

A II. melléklet nem rovargyűjteményt, hanem rovarok egyedi bemutatását, szemléltetését lehetővé tevő eszközök és felhasználásuk fotója. Előnyeit, kezelhetőségét a fentiekben már részleteztem. Alkalmazása, használata szemléltetváltást igényel mind a tanártól, mind az oktatás szervezésétől, mind az anyagi feltételeinek tervezőitől.

Összefoglalás

Pályamunkámmal célokom a tudományosságot és a napjainkban kívánatosként emlegetett célirányos ismeretterjesztést már az iskolai oktatásban, gyakorlatban is társítani. Korunk információ-áramlásában, amikor az egyének szabadon választhatják meg, hogy mit olvassanak, mi iránt érdeklődjenek, az oktatás feladata az is, hogy értelmes, új információt adó, az érdeklődést felkeltő módon terelje a diákokat a kommersztől a tartalmas ismeretek felé. Különösen fontosnak tartom ezt olyan témakörökben, mint a természetvédelem, a környezetünk megóvása, ami csak akkor lehet sikeres, ha az ehhez szükséges alapismerettel már rendelkező fiatal nemzedékek kerülnek ki az iskolákból.

Ezt a dolgot egy szemlélet megváltoztatása céljából, esetleg a témáról vitaindítónak szánom.

2018. február.1.

Drimmer György

Budapest, Pillangó park 14/b. 1149

email: dr.gy@freemail.hu